

ordklasserna

konjunktioner och adverb

Konjunktioner

Konjunktioner är oböjliga ord som binder samman två satser. Man brukar skilja på samordnade konjunktioner och underordnade konjunktioner (som ibland kallas subjunktioner).

Samordnade konjunktioner binder ihop två satser av samma sort. Vanliga samordnade konjunktioner är: *och, men, eller, för, ty, samt* eller *fast*.

Ibland består samordnade konjunktioner av två ord som är kopplade till varandra: både-och, varken-eller, antingen-eller, såväl-som.

Underordnade konjunktioner är ord som binder samman en bisats till en huvudsats. Vanliga underordnade konjunktioner är: *att, för, fastän, om, för att, därför att, ifall, innan, eftersom, när, som*

Nästa steg i din grammatikundervisning är att du ska lära dig mer om huvudsatser och bisatser, och då kommer du att behöva kunskaperna om konjunktioner.

Adverb

Adverbet använder du för att beskriva en handling eller ett tillstånd och det är den grundläggande skillnaden mellan adjektiv och adverb: Adjektiven används för att beskriva en person eller sak (*substantiv*); adverbena används för att beskriva en handling eller ett tillstånd (*verb och adjektiv*).

Ett sätt att se om ett ord är ett adverb eller ett adjektiv är att adverbet inte böjs när substantivet eller pronomenet ändras från singular till plural, exempelvis:

En hund springer **fort**.

Många hundar springer **fort**. (=adverb)

En hund är **brun**.

Många hundar är **bruna**. (=adjektiv)

Fyra olika adverb

I svenskan finns fyra olika adverb:

Rumsadverb, tidsadverb, sättsadverb och gradadverb.

var?

Hunden finns **hemma** (*rumsadverb*).

vart?

Hunden sprang **bort** (*rumsadverb*).

varifrån?

Hunden kom **därifrån** (*rumsadverb*).

när?

Hunden rymde **igår** (*tidsadverb*).

hur?

Hunden sprang **snabbt**. (*sättsadverb*).

på vilket sätt?

Hunden hoppade **högt** (*sättsadverb*).

i vilken grad (hur mycket)?

Hunden åt **mycket** (*gradadverb*).

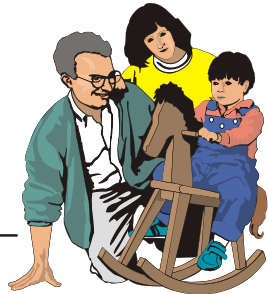
1 Samordnade konjunktioner

Skriv in ordet: *och*, *men* eller *eller* i rätt mening.

Hunden är vit _____
den är dessutom prickig.

Han är glad för
leksakerhesten _____

hade hellre önskat sig en iPad.

Det blir regn _____
så kanske det blir
sol idag.

2 Underordnade konjunktioner

Ringa in de underordnade konjunktionerna i följande meningar.

Kalle Anka var länge förbjudet i Finland eftersom han inte har byxor.

Lisa får alltid skjuts till skolan fastän hon bor granne.

Däcket var platt och hon undrade om hon fått punktering.

Hon lånade grannens mobil för att kunna ringa hem.

Kalle fick glass när han var sjuk.

Läraren ringde hem därför att han alltid kom för sent.

Det var bara Lisa och Kalle som ville busa.

3 **Adverb:** Du kommer ihåg att adjektiv kopplas till substantiv, medan adverb kopplas till verb?

Här har du fem meningar som innehåller: substantiv, adjektiv, verb och adverb. Sök upp dem och skriv in dem i diagrammet nedanför. Den första meningen är redan gjord, som exempel. Försök alltid hitta verbet först, sedan substantivet. Det är enklast.

Det ilskna lejonet sprang snabbt.

Igår seglade vackra "Svarta Pärlan".

Den pålitliga skolbussen körde hit.

Här serveras god skolmat.

De korkade tjuvarna sprang därifrån.

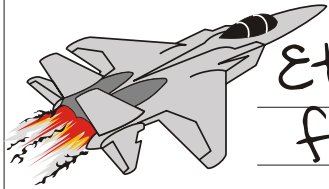
Kom ihåg, ett sätt att skilja adverb från adjektiv är att adverb aldrig böjs i plural.

Ett ilsket, flera ilskna lejon (adj.)

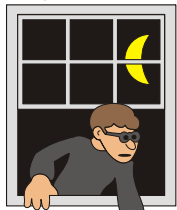
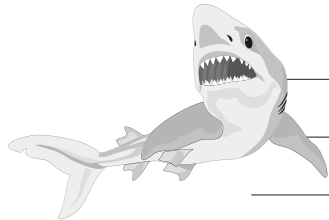
Ett lejon springer snabbt, flera lejon springer snabbt. (adv.)

Substantiv	Adjektiv	Verb	Adverb
Lejonet	Ilskna	Sprang	Snabbt

4: Skriv en mening som innehåller **minst** ett adjektiv och ett adverb till varje bild. Skriv A under adjektiv och Adv under adverb.

Ett snabbt flygplan
flyger ^A högt
ADV

5: I varje mening finns ett understruket ord, det kan vara ett adjektiv eller det kan vara ett adverb.

Du tar enklast reda på det när du ändrar det till pluralformen. Skriv pluralformen på den tomma raden.

Kompisen vinkar glatt. _____

Pappa körde igår. _____

Snövits äpple är rött. _____

Rosen doftar gott. _____

Kakan är god. _____

Hemma väntar hunden. _____

6: Rumsadverb kan vara lite svåra att få kläm på, men om du ställer upp dem i ett diagram så ser du att det finns ett mönster på grundfrågan *var?* (En plats).

Frågan *vart?* (Riktning) kan besvaras med ett ord som slutar på -åt och frågan *varifrån?* (Från en plats) besvaras med ord som slutar på -från. Fyll i de ord som saknas i diagrammet.

Var?	Vart?	Varifrån?
Här	Hitåt	Härifrån
Där	Ditåt	
Ute		Utifrån
Inne	Inåt	
Uppe		
Nere		
Hemma		Hemifrån
Borta		
Framför		Framifrån
Bakom		

7: Ringa in alla adverb i texten. Det tår en siffra vid textraden som visar hur många adverb som finns på varje textrad.

(1) En liten pojke på tre år sitter stadigt på toaletten.

Hans mamma tycker att

(1) han har suttit där för länge.

(1) Hon går försiktigt in för att se vad som händer. Den

lilla pojken sitter på toaletten (på=preposition)

(2) och tittar nyfiket i en bilderbok.

Men ungefär var tionde sekund lägger han ner

(1) boken slarvigt, tar tag i toalettstolen med sin vänstra hand

(1) och slår sig själv hårt på toppen av huvudet med höger hand.

(1) Hans mamma säger förskräckt:

(2) "Billy, mår du bra? Du har varit här länge".

(1) Billy säger: "Jag mår fint, mamma ... jag har bara

(1) inte bajsat färdigt än."

(1) Mor säger lugnad: "ok, du kan stanna här några minuter till.

(1) Men, Billy, varför slår du dig själv hårt i huvudet?"

(2) Billy säger glatt: "det fungerar bra med ketchupflaskan."

OBS! Platsadverb och prepositioner blandas lätt ihop.

Kom ihåg:

preposition står före ett substantiv eller pronomen.

8: Adverb som beskriver i vilken grad något är kan vara:
tillräckligt, extremt, ganska, otroligt, lite, massor, alldeles, knappt, något, totalt, ytterst, väldigt.

Skriv fem meningar med fem olika av dessa adverbial om vad som händer på bilden.

Källor:

Allt i svenska, Falkenland, NoK 1994 ISBN 91-27-40015-8
(Inspirationskälla) Dags för svenska övningsbok, NoK 2008 ISBN 978-91-27-61508-3
<https://sfipatxi.wordpress.com/>
[Http://www.ordklasser.se/konjunktion.php](http://www.ordklasser.se/konjunktion.php)
[Http://www.ordklasser.se/adjektiv-adverb.php](http://www.ordklasser.se/adjektiv-adverb.php)
<http://www.ordklasser.se/adverb.php>

Bildkällor (CC-licens):

All clip-art är från Corel Draws skiva med fria clip-arts.
Bild på krigare: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sk%C3%A5ne_2017-07-02_\(36063712914\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sk%C3%A5ne_2017-07-02_(36063712914).jpg)

Typsnitt:

Georgia - för brödtext
Jennifer's Hand Writing - för text som skall likna handstil
Chick-för titeltexten

Kontakt:

Vid frågor eller synpunkter, skicka e-mail till: ingemar.wiklund@gmail.com

Uppgift 1-11

1: och - men - eller

2: eftersom - fastän - om -
för att - när - därför att - som

3: S - A - V - ADV
Lejonet - ilskna - sprang - snabbt.

“Svarta Pärlan” - vackra - seglade - Igår

skolbussen - pålitliga - körde - hit

Skolmat - god - serveras - Här

tjuvarna - korkade - sprang - därifrån.

4: Kontrollera att varje mening innehåller minst
Ett adjektiv och ett adverb och har koppling till bilden.

5: adv - adv - A - adv - A - adv

6: här-hitåt-härifrån
Där-ditåt-därifrån
Ute-utåt-utifrån
Inne-inåt-inifrån
Uppe-uppåt-uppifrån
Nere-neråt-nerifrån
Hemma-heåt-hemifrån
Borta-bortåt-bortifrån
Framför-framåt-framifrån
bakom-bakåt-bakifrån

7: (1) En liten pojke på tre år *sitter stadigt* på
toaletten.

Hans mamma tycker att

(1) han har *suttit* där för **länge**.

(1) Hon *går försiktigt* in för att se vad som händer.

Den lilla pojken sitter på toaletten (*på=preposition*)

(2) och *tittar nyfiket* i en bilderbok.

Men ungefär var tionde sekund *lägger* han ner

(1) boken **slarvigt**, tar tag i toalettstolen med sin
vänstra hand

(1) och *slår* sig själv **hårt** på toppen av huvudet med
höger hand.

(1) Hans mamma *säger förskräckt*:

(2) "Billy, *mår* du **bra**? Du har *varit* här **länge**".

(1) Billy säger: "Jag *mår* fint, mamma ... jag har bara

(1) inte *bajsat färdigt* än."

(1) Mor *säger lugnad*: "ok, du kan stanna här några
minuter till.

(1) Men, Billy, varför *slår* du dig själv **hårt** i huvudet?"

(2) Billy *säger glatt*: "det *fungerar bra* med
ketchupflaskan."

8: Se till att det är fem meningar med fem olika
adverbial från exemplen som kan kopplas till bilden.